

Комесаријат за избеглице и миграције Републике Србије
Београд, Ул. Народних хероја бр. 4

П Р А В И Л Н И К

О БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉУ НА РАДУ

На основу члана 7. став 1. Закона о избеглицама (“Службени гласник РС” бр. 18/92, “Службени лист СРЈ” број 42/02-СУС и “Службени гласник РС” број 30/10), члана 15. став 1. Закона о државној управи („Службени гласник РС“, бр. 79/05, 101/07, 95/10, 99/14, 47/18 и 30/18 - др. закон) и члана 14. став 1. Закона о безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС”, број 35/23, у даљем тексту: Закон), в.д. комесара Комесаријата за избеглице и миграције Републике Србије, доноси:

П Р А В И Л Н И К

О БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉУ НА РАДУ

1. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Правилником о безбедности и здрављу на раду (у даљем тексту: Правилник) уређују се права, обавезе и одговорности у области безбедности и заштите здравља запослених на раду и друга питања у овој области у Комесаријату за избеглице и миграције (у даљем тексту Комесаријат), а у складу са Законом и прописима у области безбедности и здравља на раду, прописима у области радних односа, здравствене заштите, здравственог и пензијског и инвалидског осигурања, хигијене рада, техничким прописима и стандардима.

Овим правилником је регулисано:

- 1- Опште одредбе
- 2 - Обавезе – мере безбедности и здравља на раду
 - а) Процена ризика
 - б) Посебне мере заштите здравља, лекарски прегледи запослених
 - в) Средства за рад, опасне материје, услови радне околине
- 3 - Организовање послова безбедности и здравља на раду
- 4 - Оспособљавање запослених за безбедан и здрав рад
- 5 - Повреде на раду и обољења, прва помоћ, спасавање и евакуација
- 6 - Средства и опрема личне заштите
- 7 - Права, обавезе и одговорности запослених
 - а) Руководство
 - б) Непосредни извршиоци послова
- 8 - Представник запослених за безбедност и здравље на раду
- 9 - Надзор, обавезе према инспекцији рада
- 10 - Евиденције
- 11 - Завршне одредбе

Члан 2.

Безбедност и заштита здравља запослених на раду је саставни неодвојиви део сваког радног процеса и постиже се истовременом применом савремених техничких, организационих, ергономских, здравствених, образовних, хигијенских и других мера и средстава.

Применом и спровођењем мера безбедности и заштите здравља на раду доприноси се очувању радне способности запослених, повећању продуктивности рада и очувању материјалних добара Комесаријата.

Члан 3.

Право на безбедност и заштиту здравља на раду у складу са законским прописима и овим правилником имају сви запослени за време обављања послова на које су распоређени, на сваком радном месту – месту рада, у редовном и прековременом раду. Право на безбедност и заштиту здравља имају и друга лица у складу са Законом.

Члан 4.

Мере безбедности и заштите здравља дужни су да спроводе сви запослени, свако на свом месту рада при обављању послова и радних задатака и кретању у радном простору, у свом делокругу рада, надлежности и овлашћења.

2. ОБАВЕЗЕ – МЕРЕ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗАШТИТЕ ЗДРАВЉА НА РАДУ

Члан 5.

Запосленима ће се обезбедити рад на радним местима и у радној околини на/у којима су спроведене прописане мере безбедности и здравља на раду и отклоњене/смањене у највећој могућој мери опасности и штетности по њихову безбедност и здравље.

Комесаријат ће радне процесе прилагодити телесним и психичким могућностима запослених.

Комесаријат ће предузимати све прописане, познате и признате мере за осигурање безбедности и заштите здравља запослених при обављању послова/радних задатака.

Члан 6.

Комесаријат се не ослобађа одговорности у вези примене и спровођења прописаних мера безбедности и заштите здравља на раду одређивањем одговорног лица или преношењем својих обавеза на друго правно или физичко лице.

Члан 7.

Превентивне мере које се односе на:

- грађевинске објекте (радне и помоћне просторије),
- опрему за рад (уређаје, инструменте, инсталације, возила и др.),
- конструкције за колективну безбедност и заштиту здравља запослених (општа климатизација, заштита од удара ел. струје и др.) и друга средства која се користе у процесу рада,
- средства и опрему личне заштите на раду,
- обуке запослених за безбедан и здрав рад,

Комесаријат примењује и спроводи у складу са својом делатношћу и прописаним обавезама.

Превентивне мере се обезбеђују пре почетка рада, у току рада, као и код сваке измене радног поступка – процеса рада, набавке и увођења нове опреме за рад (унапређивања, модернизације процеса рада).

Финансијска и друга средства за спровођење мера из става 1. овог члана обезбеђује Комесаријат.

Обезбеђивање средстава за потребе из става 1. овог члана не сме проузроковати финансијске обавезе за запослене.

Члан 8.

Комесаријат може применити и друге мере у циљу стварања и одржања услова за безбедан и здрав рад запослених, као што су примена мера везано за алкохолисаност и психоактивне супстанце код запослених, радно ангажованих и других лица у оквиру радног простора Комесаријата и слично.

Начин и поступак провере алкохолисаности и присуства психоактивних супстанци код запослених, радно ангажованих и других лица у радном простору, као и начин спровођења осталих мера у циљу безбеднијих услова рада биће прописани интерним документима.

Члан 9.

Безбеднији услови рада се постижу снижавањем ризика од повређивања и обољења запослених на најмању могућу меру.

Комесаријат обезбеђује превентивне мере безбедности и здравља на раду, полазећи од начела:

- избегавања ризика, процени ризика који се не могу избећи и смањењу ризика на његовом извору, избором и применом савремених, пре свега техничких и организационих решења;
- организација и прилагођавање рада и радних места запосленима, пре свега у избору опреме за рад и метода и редоследа радних поступака с циљем избегавања монотоније у раду;
- замена опасних материја и метода рада безопасним или мање опасним;
- првенство спровођењу колективних мера безбедности и заштите здравља на раду у односу на појединачне;
- одговарајуће оспособљавање запослених за безбедан и здрав рад и издавање одговарајућих упутстава и инструкција за рад на сигуран начин.

а) Процена ризика

Члан 10.

Безбеднији услови рада се постижу снижавањем ризика од повређивања и обољења запослених на најмању могућу меру.

Процена ризика се заснива на идентификацији, тј. препознавању свих опасности и штетности које су присутне или се појављују приликом обављања послова/појединих радних задатака на радном месту, односно у одређеној радној околини, процени вероватноће настанка повреда на раду или обољења запослених и тежине последица, као и на утврђивању мера којима се отклања, смањује или прати (држи под контролом) постојећи ризик.

За све организоване послове, на радном месту у радној околини, врши се процена ризика у складу са прописима.

Члан 11.

У поступку процене ризика учествују сви запослени (у складу са пословима које обављају и овлашћењима и надлежностима) у целости поступка или у појединим његовим фазама, а нарочито у делу прикупљања потребних информација и предлога мера и начина отклањања или смањења постојећих опасности и штетности, односно ризика.

Запослени могу предлагати измене и допуне Акта о процени ризика када при обављању радних активности препознају нове опасности и штетности које нису обухваћане поступком процене ризика.

Члан 12.

На основу процене ризика, односно Акта о процени ризика, а у складу са законским прописима:

- утврђују се посебни здравствени и други услови које запослени треба да испуњава за обављање одређених послова на којима је процењен повећан ризик по живот и здравље запослених, као и периодика контроле испуњености тих услова, а у сарадњи са одабраном ангажованом службом медицине рада;
- врши се оспособљавање запослених за безбедан и здрав рад при чему се запослени упознају са свим процењеним ризицима, конкретним мерама за отклањање/смањење/праћење ризика и упутствима и инструкцијама о обављању послова на безбедан начин и очувању њиховог здравља;
- утврђују се активности у вези динамике и начина спровођења потребних мера за отклањање или смањење ризика, а уколико се ризици не могу отклонити применом техничких мера, утврђују се организационе и друге мере (нпр: „ротација“ запослених, средства и опрема личне заштите на раду која запослени треба да користе при обављању предвиђених послова и радних задатака, и др.).

Члан 13.

Потпуна или делимична измена и допуна Акта о процени ризика врши се:

- потпуна, у случају: колективне повреде на раду са смртним последицама;
- делимична, у делу који се односи на одређене послове или радне задатке, односно на радно место, у случају: смртне или тешке повреде на раду, појаве нове опасности или штетности при обављању послова, када мере за отклањање или смањење ризика нису дале одговарајуће резултате. ако је процена заснована на неажурним подацима, и др.
- потпуна или делимична: на основу налога инспектора рада.

Члан 14.

Запослени имају право да буду упознати са резултатима процене ризика на пословима које обављају, тј. на свом радном месту.

Запослена жена за време трудноће, запослени млађи од 18 година живота и запослени са смањеном радном способношћу, у писаној форми се обавештавају о резултатима процене ризика на пословима/радним местима на које су распоређени и о мерама којима се ризици отклањају/смањују.

в) Посебне мере заштите здравља, лекарски прегледи запослених

Члан 15.

Посебне мере заштите здравља младих (духовни и телесни развој и др.), жена (очување функције материнства, труднице и др.), особа с инвалидитетом, професионално оболелих и особа са смањеном радном способношћу или здравственим сметњама (очување постојеће радне способности и др.), уређују се у складу са законским прописима, интерним актима и уговором о раду.

Члан 16.

Запослени не може да ради дуже од пуног радног времена (прековремено) или ноћу (рад између 22 сата и 6 сати наредног дана) ако би по налазу надлежног здравственог органа/службе медицине рада такав рад могао погоршати његово здравствено стање.

Запослени са здравственим сметњама, утврђеним од стране надлежног здравственог органа/службе медицине рада, не може да обавља послове који би погоршали његово здравствено стање или изазвали последице опасне по његову околину.

Члан 17.

На пословима с повећаним ризиком може да ради само запослени који поред општих услова испуњава и друге утврђене посебне услове у погледу здравственог стања, психофизичких способности, доба живота и др, а што се потврђује налазом о извршеном лекарском прегледу запосленог.

Члан 18.

Запослени између навршене 18. и 21. године живота може да ради на пословима који обухватају нарочито тежак физички рад, на великој висини и у другим случајевима предвиђеним законским и подзаконским актима, само под условом да је налазом надлежног здравственог органа /службе медицине рада утврђено да такав рад није штетан по његово здравље.

Трошкове лекарског прегледа из члана 16. и става 1. овог члана, сноси Комесаријат.

Члан 19.

Запосленој особи са инвалидитетом и запосленом са здравственим сметњама (утврђеним од стране надлежног здравственог органа/службе медицине рада) Комесаријат је дужан да обезбеди обављање послова према преосталој радној способности, односно обављање другог одговарајућег посла.

Запосленом који одбије послове у складу са ставом 1. овог члана, може се отказати уговор о раду.

Члан 20.

Лекарским прегледима запослених (претходни, периодични, циљани и др.) утврђује се испуњеност посебних здравствених и других услова за обављање одређених послова, а у складу са законским прописима и Актом о процени ризика.

Трошкове лекарских прегледа из става 1. овог члана сноси Комесаријат, односно надлежна институција, у складу са законским прописима (институција за запошљавање, и др.).

Члан 21.

Лични подаци прикупљени у вези са лекарским прегледима запосленог, односно кандидата за заснивање радног односа, поверљиве су природе и под контролом су службе медицине рада, односно надлежног здравственог органа.

Податке из става 1. овог члана прикупља, обрађује, користи и доставља трећим лицима само овлашћени запослени.

в) Средства за рад, опасне материје, услови радне околине

Члан 22.

Средства за рад:

- грађевински објекти намењени за радне и помоћне просторије,
- опрема за рад (уређаји, инсталације, возила и др.),

- конструкције за колективну безбедност и здравље на раду (системи грејања, проветравања, заштита од удара ел. струје и др.) и друга средства, могу се дати на коришћење-употребу запосленима само ако су на њима примењене прописане мере безбедности и здравља на раду.

Члан 23.

Радни простор

Радне и помоћне просторије Комесаријата треба да буду изграђене и одржаване тако да одговарају врсти радног процеса који се у њима обавља, односно намени и треба:

- да величином (површином, запремином) одговарају захтевима радног процеса и да обезбеђују довољно простора за несметан рад и кретање запослених, као и довољно слободног ваздушног простора,
- да имају што већу могућност природног проветравања и осветљења (са застакљеним прозорима који се могу отворити), односно да је обезбеђено одговарајуће проветравање и осветљење (осветљење радног простора и места рада треба да обезбеди добру видљивост, брзо и тачно опажање уз што мањи замор очију запослених и примерено пословима који се на одређеном месту рада обављају; не сме се дозволити засењавање места рада и/или опреме за рад, нити бљештање светлости),
- да су равних и глатких зидова и таваница, обојених светлим бојама (да се апсорбује што мање природне/вештачке светлости),
- да су равних, али не клизавих подова од одговарајућег тешко хабајућег и топлотно изолационог материјала, у складу са наменом,
- да су загрејане у зимском – хладном годишњем периоду,
- да се редовно одржавају у чистом и уредном стању са свом припадајућом опремом за рад, канцеларијским намештајем и др, уз редовну дезинфекцију санитарних просторија и уређаја (тоалети, умиваоници и др.), у циљу обезбеђивања одговарајућих хигијенских услова за рад.

Члан 24.

Опрема за рад и опасне материје

Опрема за рад и опасне материје дају се на коришћење, односно на употребу и за рад запосленима, под условом:

- ако је обезбеђена прописана документација на српском језику (упутство за употребу и одржавање опреме за рад, односно упутство за паковање, транспорт, коришћење и складиштење опасне материје), у којој је произвођач/испоручилац опреме за рад, односно опасне материје, навео све безбедносно-техничке податке од значаја за отклањање ризика по запослене при раду и коришћењу истих;
- ако су обезбеђене све мере заштите живота и здравља запослених утврђене прописаном документацијом, у складу са прописима и стандардима.

Са упутствима произвођача/испоручиоца опреме за рад, односно опасне материје морају бити упознати запослени који рукују опремом за рад или је одржавају, односно који користе, складиште, припремају, или уклањају отпадне опасне материје.

Члан 25.

На погодном и уочљивом месту поред или изнад опреме за рад, треба да буду истакнута кратка и прецизна упутства о обавезним и забрањеним поступцима при раду.

Члан 26.

На опреми за рад која у свом саставу имају посуду под притиском, морају бити постављени уређаји за заштиту од прекорачења притиска.

Инсталације енергетских флуида под притиском морају бити опремљене исправним (баждареним) манометром.

Члан 27.

Опрема за рад на електрични погон мора бити обезбеђена од опасног напона додира.

Преносни електрични уређаји морају се напајати малим – сниженим напоном.

Испод електро осигурача у разводним ормарима морају бити постављени натписи о потрошачима које осигуравају.

Разводни електро ормари морају се редовно чистити од прашине и нечистоће и морају увек бити закључани.

Електричне инсталације и инсталације флуида са припадајућим уређајима морају бити обезбеђене од неовлашћеног руковања, на погодан начин.

Електрични каблови и цевоводи флуида морају бити заштићени од механичког оштећења, нарочито ако се налазе на поду радног простора (стално или повремено).

Члан 28.

Пре почетка радова заваривања, сечења и сл, сав лако запаљив материјал мора се уклонити из близине ових радова, односно из простора који може бити угрожен топлотним деловањем и изазвати опасност по запослене и материјална добра.

Члан 29.

Транспортни путеви морају увек бити слободни за неометано кретање возила, механизованих или ручних средстава транспорта, као и путеви и пролази за запослене.

Члан 30.

Складиштење потрошног материјала и др. врши се на одговарајућем и уређеном месту, према врстама материјала, у наслагама које обезбеђују безбедан рад запослених.

Између наслага материјала остављати растојање, наслаге се не смеју наслањати једна на другу, друге предмете или објекте.

Материјал се увек узима са врха наслаге.

Избегавати ручни пренос терета, колико год је могуће.

Ручни пренос терета пењући се по лествама (мердевинама) је забрањен.

Складиштење лако запаљивог или експлозивног материјала (нафте и нафтних деривата, мазива, боја, лакова, боца са компримованим гасовима за завривање и сл.) врши се у посебним просторима, заштићених од директног сунчевог зрачења, топлотног зрачења и других утицаја који могу узроковати нежељене последице по запослене и материјална добра.

Члан 31.

При раду и коришћењу опреме за рад поштовати и спровести одређене мере безбедности:

- пре почетка рада, коришћења, извршити контролу исправности средстава за рад (машина, уређаја за рад, са свим припадајућим инсталацијама, ручног алата и прибора за рад, радног простора, пролаза, и др.),
- не користити неисправну опрему за рад (технички квар, недостатак, покидано, поломљено и сл.),

- не почињати са радом ако у радном простору не постоје одговарајуће мере безбедности, односно ако постоји непосредна опасност по живот и здравље запослених,
- при раду са или у близини опреме за рад са ротирајућим (покретним) деловима, водити рачуна о следећем: радна одећа треба да буде уз тело, на рукавима и ногавицама манжетне или слично; дуга коса увезана; не смеју се носити штрчећи делови одеће или накит (мараме, шалови, гајтани, огрлице, наруквице и слично што може бити захваћено покретним радним делом ел. апарата уређаја и сл.),
- каблови ел. струје и других енергената не смеју да се налазе на поду просторије
- путевима/пролазима за запослене,
- прикључивање ел. уређаја на ел. мрежу вршити само помоћу прописаних утикача и утичница (не увијањем крајева проводника),
- раздвајање ел. уређаја од ел. мреже вршити повлачењем за утикач (не за проводник – ел. кабл),
- не дотицати (додиривати) ел утичнице, прекидаче и сл. мокрим (влажним) рукама,
- не вршити поправке опреме за рад ако се нема надлежност и овлашћење за то,
- опрему за рад користити искључиво према намени, према прописима,
- послове и радне задатке увек обављати према правилима струке и добијеним инструкцијама за безбедан рад од надлежног одговорног лица,
- испоштовати и друга правила за безбедан рад.

Члан 32.

Одговарајуће прегледе и провере опреме за рад, као и обезбеђивање адекватног документа, Комесаријат ће вршити у складу са прописаним обавезама.

Члан 33.

Комесаријат ће редовно и у исправном стању одржавати средства за рад.

Сви послови одржавања опреме за рад и конструкција обављају се када иста није у погону, у покрету, у функцији, односно када је искључена могућност повређивања запослених и лица која обављају послове одржавања.

Одржававање грађевинских објеката намењених за радне и помоћне просторије и опреме за рад у исправном стању могу вршити само стручна и овлашћена лица и то према правилима струке, одговарајућим упутствима, поузданом искуственом знању и сл.

Члан 34.

Услови радне околине

Услови радне околине у просторима у којима се обавља рад или се запослени крећу/задржавају дуже од два сата у току радног дана, треба да се одржавају у складу са прописима и стандардима, у дозвољеним оквирима - границама.

Превентивна и периодична испитивања услова радне околине односе се на:

- физичке, хемијске и биолошке штетности (електромагнетна и друга зрачења (осим јонизујућих), бука, вибрације, прашина, и др.) – уколико има индиција да постоје наведене штетности;
- микроклиму (температура, влажност и брзина струјања ваздуха);
- осветљеност радног простора, места рада.

Превентивна испитивања услова радне околине врше се у року од шест месеци од: почетка радног/технолошког процеса; реконструкције уређаја за грејање,

вентилацију, климатизацију; замене технолошких/техничких капацитета којима се мењају услови рада.

Периодична испитивања се врше у року од три године од дана претходног испитивања.

Испитивање услова радне околине врше се у условима када су у функцији/раде сви технолошки/радни капацитети и системи грејања, вентилације, климатизације и сл.

Испитивања се обављају анализом свих елемената услова радне околине и даје се јединствена оцена стања.

Испитивање микроклиме се врши у летњем и зимском периоду године (за зимске услове спољна температура испод 5°C, а за летње изнад 25°C).

Члан 35.

Стручни налази

О извршеним прегледима и испитивањима опреме за рад, издаје се стручни налаз.

О извршеним испитивањима услова радне околине, издаје се стручни налаз.

Сви стручни налази, као и документација о одржавању у исправном стању средстава за рад чувају се на одговарајући начин.

3. ОРГАНИЗОВАЊЕ ПОСЛОВА БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ

Члан 36.

Послови безбедности и здравља на раду се организују и обављају у складу са прописаним обавезама.

Извршилац послова безбедности и здравља на раду (у даљем тексту: Лице за безбедност/Сарадник за безбедност и здравље на раду) мора имати положен стручни испит о практичној оспособљености за обављање послова безбедности и здравља на раду, у складу са прописима.

Лице за безбедност/Сарадник за безбедност и здравље на раду обавља послове у складу са Законом.

Лице за безбедност/Сарадник за безбедност и здравље на раду има право приступа свим радним просторима и увида у сва потребна документа и податке у вези обављања својих послова и за свој рад је непосредно одговорно лицу које заступа Комесаријат (Послодавац).

Члан 37.

Комесаријат, односно одговорно лице, у писаној форми одређује Лице за безбедност, без обзира да ли је одређено из реда запослених или на основу уговора о пружању услуга са правним лицем или предузетником који испуњава законски прописане услове.

Члан 38.

Према указаној потреби, ангажоваће се Служба медицине рада за обављање послова заштите здравља запослених на раду.

4. ОБУКА ЗАПОСЛЕНИХ ЗА БЕЗБЕДАН И ЗДРАВ РАД

Члан 39.

Обука запослених за безбедан и здрав рад (у даљем тексту: оспособљавање) врши се у складу са законским прописима и Актом о процени ризика и то:

- при заснивању радног односа, односно распоређивању на послове,
- при увођењу новог или промени технолошког/радног процеса или опреме за рад,
- периодично, у складу са Актом о процени ризика,
- у другим случајевима, а према Програму обуке запослених из области безбедности и здравља на раду,

Периодична провера обучености се врши у складу са законским прописима (на сваких 12 месеци за запослене на радним местима са повећаним ризиком, односно сваке 3 године за запослене на радним местима која нису са повећаним ризиком).

Члан 40.

Процесом обуке запослени се упознају са:

- свим опасностима и штетностима од повређивања и обољења које постоје или се јављају при обављању предвиђених послова и радних задатака на свим својим пословима - радним местима; свим ризицима утврђеним Актом о процени ризика;
- мерама за отклањање или смањивање опасности и штетности, тј. ризика од повреда и обољења; мерама које су обезбеђене и спроведене и које запослени треба да испоштује, примени, предузме;
- правима, обавезама и одговорностима запослених у вези безбедности и здравља на раду и другим значајним информацијама.

Обука се прилагођава специфичностима сваког радног процеса, односно радног места, у односу на ризике по живот и здравље запослених и на конкретне мере за отклањање или смањивање ризика.

Члан 41.

Обука се врши најприкладнијом одговарајућом изабраном методом: усмено излагање, презентација видео и аудио материјала, показивање цртежа, скица и др., достављање писаног материјала, дискусија, практична демонстрација безбедних радних поступака и поступака у случају изненадне опасности и др., односно комбинацијом више метода.

Члан 42.

Обука се састоји из теоријског и практичног дела. Теоријски део обуке може извршити Лице за безбедност и здравље на раду или надлежно и одговорно лице Комесаријата.

Практични део обуке врши непосредни руководилац запосленог, тј. руководилац организационе целине.

Обука се изводи према Програму обуке запослених из области безбедности и здравља на раду.

Члан 43.

Након извршеног обуке врши се провера обучености запослених за безбедан и здрав рад (у даљем тексту: провера оспособљености), на најпогоднији начин: усменим испитивањем, тестирањем, дискусијом, практичном демонстрацијом правилног начина рада и др. или комбинацијом више метода.

Провера теоријске и практичне обучености врши се на погодном месту рада.
Уколико запослени не покаже задовољавајуће резултате при провери обучености, процес обуке и провере обучености се понавља у што краћем року.

5. ПОВРЕДЕ НА РАДУ И ОБОЉЕЊА, ПРВА ПОМОЋ, СПАСАВАЊЕ И ЕВАКУАЦИЈА

Члан 44.

Повреда на раду је повреда која је проузрокована непосредним и краткотрајним механичким или хемијским дејством, наглим променама положаја тела, његовим изненадним оптерећењем или другим неочекиваним променама физиолошког стања људског организма, под условом да је у вези са обављањем посла, односно то је свака повреда, обољење или смрт настала као последица несреће на послу, односно као последица сваког неочекиваног или непланираног догађаја, укључујући и акт насиља који је настао услед рада или је повезан с радом и који је довео до повреде, обољења или смрти запосленог-осигураника која је наступила одмах или у периоду од 12 месеци од дана настанка повреде на раду.

Повредом на раду сматра се повреда која се десила:

- при обављању послова и радних задатака у редовном или прековременом радном времену;
- на редовном путу од места становања (стан, кућа) до места рада и у обрнутом смеру;
- на службеном путу, на терену;
- услед насиља на послу;
- на организованим радно-спортским такмичењима.

Члан 45.

Запослени-повређени је дужан да одмах обавести руководиоца о повреди на раду (без обзира где се десила), како би Комесаријат извршио законску обавезу у вези с тим, односно благовремено издао Извештај о повреди на раду („повредну листу“) у 5 примерака.

Уколико повређени није у могућности да изврши ово обавештавање, то могу учинити чланови његове уже или шире породице, колеге, комшије, познаници и др.

Члан 46.

Одмах, а најкасније у року од 24 сата од настанка, Комесаријат ће усмено, у писаној форми или електронским путем пријавити надлежној инспекцији рада и надлежном органу за унутрашње послове сваку смртну, колективну или тешку повреду на раду, као и опасну појаву која би могла да угрози безбедност и здравље запослених. Надлежном органу за унутрашње послове пријављује се свака смртна или тешка повреда.

Комесаријат ће у року од пет радних дана од дана настанка, усмено, у писаној форми или електронским путем пријави надлежној инспекцији рада лаку повреду на раду због које запослени није способан за рад више од три дана.

Комесаријат ће најкасније у року од пет дана од дана достављања мишљења здравствене установе која је утврдила професионалну болест пријавити надлежној инспекцији рада професионалну болест.

Надлежност институција из става 1. и 2. овог члана је према месту настанка повреде на раду/обољења запосленог (месна надлежност).

Члан 47.

Извештај о повреди на раду, професионалном обољењу и обољењу у вези са радом се израђује попуњавањем и потписивањем прописаних образаца, у пет примерака, у року од 24 сата од сата сазнања да је дошло до повреде, односно обољења.

Након завршене комплетне процедуре и обраде Извештаја о повреди на раду, односно обољењу, један примерак истог се доставља запосленом коме се десила повреда, односно обољење, на основу којег запослени остварује своја права у вези са радом, здравственом заштитом и осигурањем, као и пензијским и инвалидским осигурањем.

Члан 48.

Извештај о повреди на раду израђује лице за безбедност и здравље на раду или лице запослено у Комесаријату (уколико за тим начином рада постоји потреба), а потписује одговорно овлашћено лице и оверава печатом.

Одмах, а најкасније у року од 24 сата, урађен Извештај о повреди на раду у пет примерака, доставља се лекару у здравственој установи који је извршио први преглед повређеног, који уноси потребне податке, оверава и одмах га враћа. Након тога се свих пет примерака доставља матичној Филијали Републичког фонда за здравствено осигурање у којој је повређени осигураник, која оверава и задржава два примерка, а три одмах враћа.

Након завршене процедуре из става 2. овог члана, координатор за послове БЗР, лице за безбедност или непосредни руководилац запосленог:

- један примерак Извештаја о повреди на раду доставља повређеном на погодан начин уз потпис о пријему истог;
- један примерак се, преко Министарства за рад и социјалну политику – Управе за безбедност и здравље на раду, доставља Републичком фонду ПИО;
- један примерак се на погодан начин трајно чува код Послодавца.

Члан 49.

Комесаријат није одговоран за повреду на раду која настане на месту и условима који су изван њене непосредне контроле, за повреду на раду која настане због неуобичајених и непредвидивих околности или због изузетних догађаја чије се последице нису могле никако избећи.

Члан 50.

Повређеном или нагло оболелом, обезбедиће се пружање прве помоћи на лицу места, односно на најближем безбедном месту, без обзира на узрок повреде или болести.

Сви запослени који се затекну на месту или у близини повреде или наглог обољевања запосленог, дужни су да у складу са својим знањима и способностима, по потреби помогну у збрињавању повређеног/оболелог, односно у спасавању и евакуацији (извлачење повређеног и пренос на погодно место, раскривање путева и пролаза за транспорт и евакуацију, припрема места за пружање прве помоћи, указивање прве помоћи, позивање службе хитне помоћи, других служби или одговорних лица, доношење санитетског материјала и средстава, напитака, утопљавање унесређеног и др.).

Члан 51.

Сви запослени треба да буду упознати са: теоријским основама пружања прве помоћи, именима запослених који су оспособљени за практично пружање прве помоћи и местом где се налази ормарић прве помоћи. Одређен број запослених и руководиоци организационих целина треба да буду оспособљени за практично пружање прве помоћи.

Члан 52.

У случају повреде, изненадне болести или опасности по безбедност и здравље запослених, надлежни руководилац је дужан да организује пружање прве помоћи, односно спасавање и евакуацију из угроженог подручја; обезбеди потребне контакте са одговарајућим службама: хитне помоћи, полиције, противпожарне заштите и др.; у случају потребе, организује превоз повређеног или оболелог до најближе здравствене установе.

Члан 53.

У седишту Комесаријата, као и у одвојеним радним јединицама обезбеђује се потребан број ормарића прве помоћи (постављен на погодном и лако приступачном месту) снабдевен санитарским материјалом и средствима за пружање прве помоћи и то најмање:

- стерилна компреса од газе - појединачно паковање 10 x 10 цм (5 ком.);
- стерилна газа по 1/4 м - појединачно паковање 80 x 25 цм (5 ком.);
- стерилна газа по 1/2 м - појединачно паковање 80 x 50 цм (5 ком.);
- стерилна газа по 1 м - појединачно паковање 80 x 100 цм (5 ком.);
- калико завој 10 цм x 5 м (5 ком.);
- калико завој 8 цм x 5 м (5 ком.);
- лепљиви фластер на катуру 2,5 цм x 5 м (2 ком.);
- лепљиви фластер са јастучићем (1 кутија);
- троугла марама величине 100 x 100 x 140 цм (5 ком.);
- игла сигурница (5 ком.);
- маказе са заобљеним врхом (1 ком.);
- рукавице за једнократну употребу, пар (5 ком.);
- памучна вата, 100 г (2 ком.);
- нејодно антисептичко средство за кожу, 100 мл (1 ком.);
- спецификација садржаја (1 ком.).

Поред средстава и опреме у зидном ормарићу или преносивој торби мора се налазити и Упутство и поступци за пружање прве помоћи, а исти морају бити истакнути у просторијама послодавца на видном и лако уочљивом месту.

Потребан број ормарића са санитарским материјалом за пружањем прве помоћи одређује се у складу са прописима.

Сва службена возила треба увек да буду снабдевена кутијом прве помоћи са потребним санитарским материјалом.

6. СРЕДСТВА И ОПРЕМА ЛИЧНЕ ЗАШТИТЕ НА РАДУ

Члан 54.

Када се опасности и штетности при обављању послова не могу отклонити применом других мера, обезбедиће се и дати запосленима на употребу одговарајућа

средства и опрема личне заштите на раду (у даљем тексту: средства личне заштите), у складу са Актом о процени ризика.

Члан 55.

Средства личне заштите могу се дати на коришћење запосленима ако су на њима спроведене прописане мере безбедности и здравља на раду, ако је обезбеђена прописана документација на српском језику (упутство за употребу и одржавање) и ако су обезбеђене све мере заштите живота и здравља запослених утврђене прописаном документацијом.

Члан 56.

Средства личне заштите треба да буду израђена од квалитетних и што је могуће више природних материјала, да су лагана, да не иритирају кожу, да су што прикладнија за коришћење, ношење (анатомски облик, без сметњи у раду и др.), да се лако и једноставно одржавају у уредном и чистом стању и да су израђена према стандардима са јасном ознаком истих.

Одржавање и контрола исправности средстава личне заштите или њихових делова, врши се у складу са упутством произвођача и/или испоручиоца.

Члан 57.

Одговарајућа и припадајућа средства личне заштите за обављање појединих послова/радних задатака, утврђују се у складу са Актом о процени ризика.

Евиденција о задуживању запослених средствима личне заштите води се на прикладан начин, уз обавезно наведен датум преузимања и потпис запосленог.

Уколико се средство личне заштите похаба, поцепа, покида и сл. без кривице запосленог пре истека предвиђеног рока означеног на евиденцији, запосленом се даје ново средство личне заштите са предвиђеним роком трајања, а неупотребљиво се враћа надлежном лицу (руководилац или друго лице).

7. ПРАВА, ОБАВЕЗЕ И ОДГОВОРНОСТИ ЗАПОСЛЕНИХ

Члан 58.

Запослени имају право да рад обављају на начин и у условима који неће угрозити њихову безбедност и здравље, односно имају право на услове рада при којима су спроведене прописане мере безбедности и заштите здравља на раду.

Запослени имају обавезу да:

- на рад долазе одморни, без утицаја алкохола, других средстава зависности или лекова који смањују оптималну моћ запажања и рационалног расуђивања и брзину реакције на изненадне појаве у радном простору;
- рад и кретање у радном простору обављају промишљено и пажљиво;
- рад обављају по правилима струке, у складу са законским и другим прописима, према датим упутствима, инструкцијама, обавештењима и др;
- поштују, примењују и спроводе одговарајуће мере безбедности и заштите свог живота и здравља на раду, као и живота и здравља других запослених и лица у окружењу.

Запослени имају и друга права и обавезе у складу са прописима и овим правилником.

Члан 59.

Запослени који поступа супротно одредбама законских прописа, интерних аката и овог правилника, одговоран је за неизвршавање обавеза, без обзира да ли су због тога наступиле или не последице по његов живот и здравље или по живот и здравље других запослених.

Запослени је одговоран у оквиру својих послова и радних задатака, у складу са надлежностима и овлашћењима.

a) Руководство

- **Одговорно лице (Комесар, в.д. Комесара)**

Члан 60.

Одговорно лице има право и обавезу да:

- обезбеди услове за рад и организацију рада којима се осигурава безбедност и заштита здравља свих запослених на раду и да обезбеди потребна финансијска средства за спровођење прописаних мера;
- организује послове безбедности и здравља на раду у складу са законским прописима и интерним актима и да писаним актом одреди лице за безбедност и здравље на раду;
- Лицу за безбедност и здравље на раду омогући потребне услове за несметан рад, као и приступ свим потребним подацима, документацији, информацијама и др.;
- контролише извршење обавеза одговорних лица у вези организовања и спровођења прописаних и предвиђених мера;
- покрене одговарајући поступак за утврђивање одговорности у случају непоштовања и/или неспровођења предвиђених мера од стране одговорних лица и запослених;
- буде упознат са стањем безбедности и заштите здравља запослених на раду и са налазима надлежне инспекције рада и других органа, као и да предузме потребне мере за отклањање недостатака или неправилности;
- изврши и друге послове у складу са законским прописима, интерним актима и овим правилником.

Члан 61.

Одговорно лице, односно овлашћено лице, је дужан да одмах обавести надлежну инспекцију рада када сматра да је поступак запосленог неоправдан у случајевима искоришћења права запосленог на одбијање рада.

- **Руководиоци организационих целина**

Члан 62.

Непосредни руководиоца, надлежни одговорни руководиоца организационе целине у свом делокругу надлежности и овлашћења, има право и обавезу да:

- се упозна са стањем мера безбедности и заштите здравља на раду у организационој целини;
- предузме одговарајуће мере за отклањање недостатака или неправилности на средствима за рад и у радној околини који угрожавају безбедност и здравље запослених, а о којима је обавештен од стране запослених или их је сам уочио;

- обезбеди обављање послова на начин и у условима у којима су спроведене прописане и/или опште признате мере безбедности и заштите здравља запослених;
- учествује у конципирању организације и извршавања послова, као и уређивања места рада (распоред запослених на послове према њиховим стручним, здравственим и другим способностима; избегавање монотоније у раду; и др.);
- учествује у избору опреме за рад и других средстава при набавци истих; инструира запослене/организује обуку за рад са новом опремом;
- учествује у изради потребних писаних упутства за безбедан рад, обавештења, ознака и др;
- врши практично оспособљавање запослених за безбедан рад, учествује у провери оспособљености, даје потребне додатне инструкције запосленима;
- забрани рад на пословима или у радној околини, односно нареди прекид радова у условима наступања непосредне опасности по запослене;
- одмах забрани рад и искључи из употребе радни простор, опрему за рад, средства личне заштите и др., ако су неисправни и тиме угрожавају живот и здравље запослених;
- забрани приступ радним зонама другим запосленима или лицима која не познају присутне опасности и/или штетности у истима или својим присуством ометају рад;
- забрани рад запосленом који:
 - не примењује предвиђене или не поштује спроведене мере,
 - не обавља рад на предвиђен безбедан начин, тј. према датом упутству и инструкцијама,
 - обавља послове или рукује опремом за рад за које није надлежан,
 - није обавио предвиђени лекарски преглед, односно не испуњава потребне здравствене услове за рад,
 - је под утицајем алкохола или других средстава зависности, и у другим предвиђеним случајевима;
- не дозвољава запосленима конзумирање алкохолних пића или других средстава зависности за време рада;
- непосредно учествује и сарађује у проналажењу техничких и других решења у циљу спречавања повреда на раду и обољења запослених, нарочито при обављању послова на терену;
- контролише извршење послова и радних задатака на безбедан начин, као и наменску и правилну употребу опреме за рад, средстава личне заштите и др.;
- води рачуна о обезбеђености запослених одговарајућим средствима личне заштите; иницира набавку потребних средстава личне заштите достављањем благовременог захтева у писаној форми;
- буде упознат са налазима надлежне инспекције рада, као и са стручним налазима о испитивањима услова радне околине и да у вези са тим предузме неопходне мере;
- распореди запосленог на самостално обављање послова који је оспособљен за безбедан и здрав рад и који испуњава и друге услове;
- организује и/или учествује у пружању прве помоћи, спасавању и евакуацији у случају повреде на раду, обољења или опасности по запослене;
- иницира покретање одговарајућег поступка за утврђивање одговорности запосленог који не поштује, не примењује и др. предвиђене прописане мере;
- својим стручним и искуственим знањима доприноси безбеднијем, лакшем и једноставнијем обављању послова запослених; знања у области безбедности и

заштите здравља на раду употпуњује, проширује и користи за побољшање услова рада и обезбеђивање потребних безбедних услова за рад и код корисника услуга-послодавца, да их преноси запосленима и да их подстиче ка проширивању свести и поспешивању мотивације у спровођењу мера безбедности и заштите здравља на раду, опште културе рада и неговању позитивних колегијалних међуљудских односа;

- и друга права и обавезе у складу са законским прописима и овим правилником.

Члан 63.

За неизвршавање својих обавеза руководиоци су одговорни у складу са законским прописима (прекршајно и кривично) и интерним актима.

б) Непосредни извршиоци послова

Члан 64.

Запослени има право:

- да на одређен начин учествује у процесу процене ризика на пословима и радним задацима које обавља на радном месту и у радној околини (пружање информација и предлога) и да буде упознат са резултатима процене ризика;
- да се пре почетка рада упозна са опасностима, штетностима и мерама безбедности и здравља на раду на пословима и радним задацима које треба да обавља, као и да у току рада затражи додатна неопходна упутства и инструкције за безбедан рад;
- да даје предлоге, примедбе и обавештења одговорном руководиоцу или Лицу за безбедност у вези мера безбедности и заштите здравља на раду;
- да контролише своје здравље према ризицима послова које обавља на радном месту, у складу са прописима о здравственој заштити;
- да одбије да ради у случајевима:
 - ако му прети непосредна опасност по живот и здравље због тога што нису спроведене прописане мере безбедности и здравља на раду на пословима које обавља на радном месту, све док се те мере не обезбеде,
 - ако му није обезбеђен предвиђени лекарски преглед (периодични, претходни при промени послова и др.) или ако се лекарским прегледом утврди да не испуњава потребне здравствене услове за рад на пословима с повећаним ризиком,
 - ако у току оспособљавања на одређеним пословима није упознат са свим врстама ризика и мерама за њихово отклањање или смањење,
 - дуже од пуног радног времена, односно ноћу, ако би такав рад, према оцени службе медицине рада, могао погоршати његово здравствено стање,
 - ако на средству за рад нису примењене прописане мере;
- да се писменим захтевом обрати надлежном одговорном руководиоцу ради предузимања одређених мера које по његовом мишљењу нису спроведене;
- да поднесе захтев за заштиту својих права надлежној инспекцији рада, ако надлежно одговорно лице, у року од осам дана од дана пријема, не поступи по његовом писменом захтеву из тачке б) овог члана;
- да се обрати надлежној инспекцији рада и да о томе обавести Лице за безбедност, у случају да се не отклоне опасне или штетне појаве у року од осам дана, о којима је запослени обавестио одговорна/надлежна лица (непосредног руководиоца) и тиме извршио своју обавезу;

- да предузме одговарајуће мере, у складу са својим знањем и техничким и другим средствима која му стоје на располагању и да напусти место рада, радни процес и радну околину у случају наступања непосредне опасности по сопствени живот и здравље – у овом случају запослени није одговоран за евентуалну штету која настане у Комесаријату;
- на извештај о повреди у случају повреде на раду, као и на друге извештаје у вези са здравственим последицама при обављању послова (професионално обољење, обољење у вези са радом).

Члан 65.

Запослени има право и обавезу да:

- се теоријски и практично оспособи за безбедан и здрав рад за послове и радне задатке на које се распоређује,
- добије неопходна и потребна упутства за рад и да послове обавља према датим упутствима,
- преузме на употребу предвиђена средства личне заштите, да их наменски користи при обављању послова и да их редовно и правилно одржава у уредном стању;
- пре почетка рада изврши неопходне и предвиђене прегледе и контроле исправности опреме за рад којом рукује, помоћних средстава, места рада и радног простора и да их одговорно, наменски и правилно користи,
- о утврђеним и уоченим кваровима и недостацима на опреми за рад или о опасностима и штетностима у радном простору, које могу угрозити безбедност и здравље запослених (а отклањање кварова, недостатака и др. није у његовој надлежности), одмах обавести непосредног руководиоца.

Члан 66.

Запослени има обавезу, дужност да:

- послове и радне задатке обавља на начин којим не угрожава своју безбедност и здравље, нити безбедност и здравље других запослених и лица у окружењу;
- пре напуштања места рада, средства и опрему за рад као и радни простор остави у стању које неће угрожавати безбедност и здравље других запослених или других лица;
- одмах обавести непосредног руководиоца, односно надлежно и одговорно лице, о свакој појави у радној околини према својим сазнањима, која би могла угрозити безбедност и здравље запослених;
- место рада и радни простор одржава уредним, да сав отпадни и непотребни материјал редовно уклања и одлаже на предвиђено место;
- се подвргне провери да ли је под утицајем алкохола или других средстава зависности, када то захтева овлашћено одговорно лице због оправдане сумње.

Члан 67.

Запослени који не поштује, не примењује или не спроводи мере за личну безбедност и заштиту здравља на раду или за безбедност и заштиту здравља на раду других запослених или других лица, чини повреду радне обавезе.

Запослени је одговоран за поштовање, спровођење и примену мера безбедности и заштите здравља на раду у складу са законским прописима и интерним актима.

8. ПРЕДСТАВНИК ЗАПОСЛЕНИХ ЗА БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЉЕ НА РАДУ

Члан 68.

Запослени код послодавца имају право да изаберу једног или више представника за безбедност и здравље на раду (у даљем тексту: представник запослених).

Најмање три представника запослених образују Одбор за безбедност и здравље на раду (у даљем тексту: Одбор).

Послодавац дужан је да у Одбор именује најмање једног свог представника, тако да број представника запослених буде већи за најмање један од броја представника послодавца.

Остале одредбе дефинишу се у складу са законским прописима.

9. НАДЗОР, ОБАВЕЗЕ ПРЕМА ИНСПЕКЦИЈИ РАДА

Члан 69.

Надзор над применом Закона и прописа у области безбедности и заштите здравља запослених на раду, као и мера које су обезбеђене и спроведене, врши инспектор рада у складу са прописаним надлежностима, обавезама и правима.

У поступку инспекцијског надзора, инспектор рада има право и дужност да предузима одређене поступке, активности, којима контролише стање безбедности и заштите здравља запослених на раду, а нарочито услове рада, објекте и опрему за рад, опасне и штетне материје, средства личне заштите и др.

Члан 70.

Ради обављања инспекцијског надзора, Комесаријат је дужан да инспектору рада омогући:

- улазак у објекте и просторије, радне просторе, у свако доба дана када има запослених на раду;
- одреди најмање једно лице које ће инспектору пружати потребне информације и обавештења, припремити потребну документацију и акте на увид, преглед и контролу и др;
- увид у доказе о стабилности објекта, на његов захтев;
- увид у примењене мере безбедности и заштите здравља запослених на раду (објекти, опрема за рад, средства личне заштите, штетне материје и др.).

Члан 71.

Инспектор рада је дужан да изврши надзор одмах након пријаве о свакој смртној, колективној или тешкој повреди на раду, као и о опасној појави која би могла угрозити запослене на раду, односно одмах по пријему захтева или обавештења у вези права запосленог на одбијање рада.

Члан 72.

Инспектор рада је дужан да изврши надзор одмах након пријаве о свакој смртној, колективној или тешкој повреди на раду, као и о опасној појави која би могла угрозити запослене на раду, односно одмах по пријему захтева или обавештења у вези права запосленог на одбијање рада.

Члан 73.

Комесаријат је дужан да у року који одреди инспектор рада својим решењем, предузме наложене мере и отклони утврђене недостатке или неправилности, као и да у року од осам дана од истека рока за отклањање, обавести у писаној форми надлежну инспекцију рада о предузетим мерама, тј. извршењу обавезе.

Члан 74.

Комесаријат је дужан да изврши и друге прописане обавезе према надлежној инспекцији рада.

10. ЕВИДЕНЦИЈЕ

Члан 75.

Комесаријат води и чува потребне одређене евиденције и то о:

- 1) запосленима оспособљеним за безбедан рад;
- 2) пословима, радним местима и запосленима који су распоређени на послове/радна места с повећаним ризиком;
- 3) повредама на раду, професионалним обољењима и болестима у вези са радом;
- 4) извршеним прегледима и испитивањима опреме за рад и извршеним испитивањима услова радне околине;
- 5) опасним, штетним материјама које користи у току рада;
- 6) пријавама повреда на раду (тешке, смртне, колективне и повреде због којих запослени није способан за рад више од три узастопна радна дана);
- 7) пријавама појава које могу угрозити безбедност и здравље на раду;
- 8) средствима личне заштите која су дата на коришћење запосленима;
- 9) и друге евиденције у складу са прописима и потребама.

11. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 76.

На питања која се односе на безбедност и заштиту здравља запослених на раду, а која нису регулисана овим правилником, примењиваће се одговарајуће одредбе важећих законских прописа у Републици Србији.

Члан 77.

Овај правилник ступа на снагу даном његовог објављивања на огласној табли Комесаријата.

Комесаријат је обавезан да на дан објаве из става 1. овог члана запослене путем електронске поште или на други погодан начин обавести о објави и тиме изврши своју обавезу достављања овог правилника запосленима.

Одговорно лице

в.д. комесара Наташа Станисављевић

